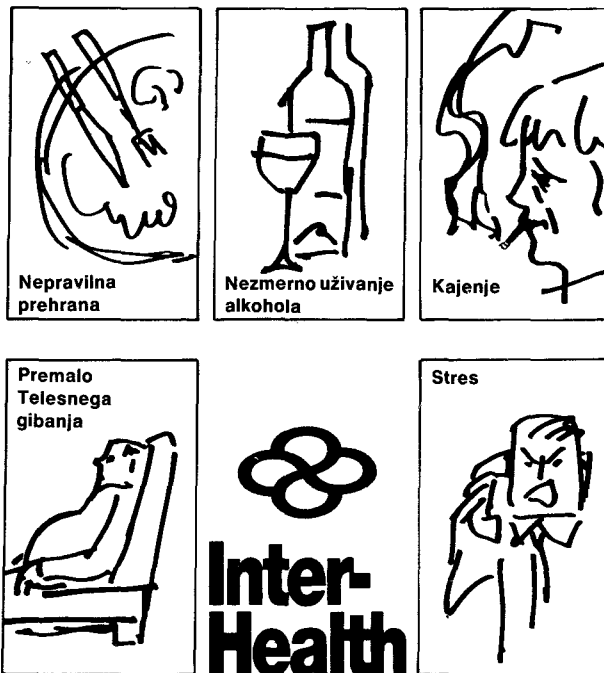

ZDRAVJE NARODOV SE SPREMINJA

Do nedavnega sta na svetu obstajala dva povsem razločna zdravstvena profila. Na eni strani so v razvitih deželah, kjer so že dodobra premagali najpogostejše nalezljive bolezni, začeli iskati zdravila proti raku, srčno-žilnim boleznim in drugim kroničnim obolenjem »moderne« družbe. Na drugi strani pa se v deželah v razvoju

Program proti boleznim zaradi življenjskih navad

še vedno bojujejo z endemičnimi nalezljivimi boleznimi, podhranjenostjo in drugimi posledicami revščine in se za bolezni, za katere menijo, da prizadevajo predvsem »bogate« družbene skupnosti, ne menijo kaj dosti.

Dandanes, na pragu enaindvajsetega stoletja, pa smo spoznali, da zdravstveno stanje na svetu ni več tako jasno opredeljivo in preprosto. V številnih razvijajočih se deželah so v boju proti nalezljivim boleznim in podhranjenosti dosegli pomembne zmage in tako podaljšali življenje svojih prebivalcev in izboljšali njegovo kakovost. A hitra urbanizacija in industrializacija v teh okoljih, skupaj s posnemanjem sodobnega načina življenja, ki je za zdravje škodljivo, so prinesli nove probleme in nove bolezni, še zlasti kronična, nenalezljiva obolenja. V številnih deželah v razvoju se »novi« problemi kažejo, še preden so »stari« odpravljeni. In tako so te dežele obramenjene z dvojnimi bremenom bolezni. Zaradi nenalezljivih bolezni dandanes umre od 70 do 80% ljudi v razvitih deželah, v deželah v razvoju pa 40%.

Socioekonomski napredek je nedvomno izboljšal življenjske okoliščine stotin milijonov ljudi. Prava ironija je, da so hkrati s tem ljudje sprejeli oblike vedenja in način življenja, ki zelo ogrožajo zdravje. Znanstveni dokazi nedvomno kažejo na to, da je preprečevanje nenalezljivih bolezni mogoča le tako, da se namesto nanje osredotočimo na dejavnike tveganja, ki so povezani z razvojem teh bolezni. Nekaterim, recimo onesnaženju okolja, se posameznik ne more izogniti: nanje lahko vplivajo le vladne organizacije oziroma skupnost. Številni drugi dejavniki tveganja pa so povezani s povsem osebno odločitvijo posameznika za določen način življenja in so torej odvisni od njegove odgovornosti.

Najizrazitejši primer zdravju škodljive razvade je kajenje; posledica le-tega je med drugim tudi rak na pljučih, zaradi katerega vsako leto na svetu umrejo trije milijoni ljudi. Kajenje pa ne povzroča le raka na pljučih, ampak tudi bolezni srca, možgansko kap in zvišan krvni tlak. Poleg tega pa številni dejavniki tveganja učinkujejo v kombinacijah in tako sprožijo bolezen: napačna prehrana, premalo gibanja, kajenje in stres – vse skupaj povzroča bolezni srca in ožilja.

Nedavno tega se je jasno pokazalo, da so številne bolezni, ki so vse pogostejše v razvitih in razvijajočih se deželah, posledica dejavnikov, ki izvirajo iz vedenja posameznikov in jih le-ti lahko tudi obvladujejo. Zato se je Svetovna zdravstvena organizacija skupaj z vladami, znanstveniki in nevladnimi organizacijami odločila za obsežen program boja proti takšnim dejavnikom tveganja. Na mednarodnem srečanju leta 1990 v Helsinkih se je tako rodilo gibanje »Mednarodno zdravje«.

Z zdravim načinom vedenja je treba začeti ob samem rojstvu. Boleznim in okvaram, ki marsikomu onemogočijo, da bi čil in zdrav dočakal stara leta, se je torej mogoče izogniti. Medicina jutrišnjega dne bo temeljila predvsem na preprečevanju, v skladu z reklom »Gram preprečevanja je več vreden kot cela tona zdravljenja.«

Dr. Hiroshi Nakajima
generalni direktor
Svetovne zdravstvene organizacije